

De Woutertje Pieterse Prijs bekroont de mooiste boeken die het afgelopen jaar zijn verschenen. In 2023 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips bij de genomineerde boeken aan. Dit jaar zijn er lestips voor groep 5 van het basisonderwijs tot en met het tweede jaar van het voortgezet onderwijs.

LESTIPS

VOOR GROEP 7 EN 8 VAN HET BASISONDERWIJS

Deze lessuggesties richten zich op het boek *Ik denk dat ik ontvoerd ben* van Pim Lammers & Sarah van Dongen (Uitgeverij Querido), een dichtbundel die geschikt is voor kinderen vanaf 9 jaar.

Thema's in dit boek

- familie
- vrienden
- buren
- juf en meester
- verliefdheid
- zonen
- schaamte
- verlies
- gevoelens en emoties
- jezelf zijn
- diversiteit & inclusiviteit

Uit het juryrapport

'Deze meerstemmige bundel vormt een pleidooi voor diversiteit en een warm bad voor eenieder die op zoek is naar zichzelf. De jeugdige vertelstem is zuiver getroffen en wars van stereotypes of normatieve gedachten.

De gevoelige, kleurrijke illustraties laten volop ruimte voor verbeelding.'

Ik denk dat ik ontvoerd ben

In deze poëziebundel staan 55 gedichten over familierelaties, over alledaagse situaties die zich tussen mensen afspelen en over vragen die kinderen zichzelf stellen. In het titelgedicht bijvoorbeeld, vraagt een kind zich af of de eigen ouders misschien ontvoerders zijn omdat ze niet van dezelfde dingen houden. Elk gedicht heeft grappige details in de illustraties en een verrassende wending. De gedichten laten ruimte voor eigen invulling en reflectie. Ze vormen een wereld van herkenning of laten je kennismaken met nieuwe mogelijkheden.

EN IK?

EIGEN INVULLING (INDIVIDUEEL/TRIO'S)

BELEVEN

Voordragen (p. 28-29)

Draag het gedicht 'Op wie ben ik?' voor zonder de titel te noemen en eindig met de regel: 'En ik? Ik ...!'. Deel daarna de tekst uit (zonder titel en zonder de laatste zin).

Aanvullen

Laat leerlingen eerst voor zichzelf bedenken hoe ze het gedicht zouden afsluiten. Maak vervolgens trio's zodat ze dit kunnen bespreken met elkaar. Hebben ze een andere invalshoek of lijken de aanvullingen op elkaar? Laat ze gezamenlijk een afronding maken. Welke titel zouden ze het gedicht willen geven?

Illustreren

Laat de trio's het gedicht op een A3-vel plakken en aanvullen met hun eigen afloop en titel. Daarna maken ze er een passende tekening bij.

Tentoonstellen

Hang het originele gedicht op met alle postergedichten erbij en bekijk ze met elkaar.

TIP: Van dit gedicht is door de uitgever een poster gemaakt die bij NBD Bibliion gratis is te bestellen (zie p. 4). Het zou mooi zijn als je deze ernaast kunt hangen.

© tekst Pim Lammers / illustratie Sarah van Dongen
Uitgeverij Querido

Werken aan het vergroten van verhaalbeprip en literaire competentie

Jeugdliteratuur als spiegels en vensters

Jeugdboeken fungeren als spiegels en vensters die leerlingen zelfvertrouwen geven en begrip voor anderen. Als ze zich herkennen in boeken, krijgen ze inzicht in hun eigen gevoelswereld. Even belangrijk is het als lezers over de grenzen van hun eigen ervaringen heen leren kijken naar andere werelden en levens. Door samen over verhalen te praten leren leerlingen reflecteren op wat ze gelezen hebben.

Poëzie

Gedichten zijn vormen van 'verdichte taal', geen woord staat er te veel. Poëzie vraagt om een andere manier van werken dan proza. Met gedichten kun je een andere kant van taal beleven. Je kunt gedichten voordragen, spelen met taal, op zoek gaan naar betekenis en er creatieve verwerkingen mee doen. Gedichten dagen uit en bieden vaak veel ruimte tot reflectie. Laat geregeld een gedicht aan bod komen in de klas: op een vast moment in de week, naar aanleiding van een gebeurtenis of passend bij het thema. Zo ontwikkelen leerlingen een goed taalgevoel (Walta, 2020).

ZOEKEN NAAR BETEKENIS

BETEKENISVOL VOORDRAGEN (IN GROEPJES)

INTERPRETEREN

Uitzoeken of uitdelen

Laat leerlingen in groepjes met een gedicht aan de slag gaan. Dat kun je op verschillende manieren organiseren:

Variant 1: uitzoeken

Laat de leerlingen zelf een gedicht uit de bundel uitzoeken dat ze aanspreekt.

Variant 2: uitdelen en uitzoeken

Deel aan elk groepje drie gedichten uit waar ze een keuze uit kunnen maken.

Variant 3: uitdelen

Deel aan elk groepje een gedicht uit of geef elk groepje hetzelfde gedicht.

Placemat-methode

Deel een groot vel papier uit aan elk groepje en leg dit tussen de leerlingen in. Laat ze samen het gedicht lezen.

Vervolgens schrijven ze aan hun eigen kant van het papier de antwoorden op de volgende vragen:

- welk gevoel krijg je bij het gedicht?
- waar gaat het gedicht over?
- waar zit de verrassing in het gedicht?
- wat voegt de illustratie toe?
- wat is het thema van het gedicht?

Laat ze hun antwoorden bespreken.

Betekenis

Welke betekenis heeft dit gedicht? Welke woorden zijn belangrijk in dit gedicht?

Laat ze het gedicht in het midden plakken met een onderstreping van de belangrijke woorden. Kunnen ze hun gedicht zo voordragen dat de betekenis duidelijk naar voren komt?

INSPIRATIE

CREATIEF SCHRIJVEN (INDIVIDUEEL)

CREËREN

Eigen keuze

Laat leerlingen zelf een gedicht dat ze aanspreekt kiezen uit de bundel.

Associëren

Laat ze het gedicht goed doorlezen en vervolgens drie woorden uit het gedicht kiezen. Deze woorden schrijven ze in het midden van een vel papier. Waar denken ze aan als ze deze woorden lezen? Laat ze dat eromheen zetten, als een woordspin. Elk woord dat ze bedenken kan weer leiden tot een nieuw woord. Laat ze zo het vel papier helemaal vullen.

Nieuw gedicht

Laat de leerlingen met de drie woorden en de overige associaties zinnen maken. De zinnen zetten ze in een eigen volgorde onder elkaar. Wellicht willen ze zinnen herhalen om deze kracht bij te zetten. Laat ze de tekst doorlezen en eventueel aanvullen. Wanneer ze tevreden zijn over de tekst, schrijven ze deze in het net over.

Voordragen

Vraag wie het eigen gedicht wil voordragen. Laat ze vooraf het gedicht en de drie woorden noemen die hen inspireerden.

ACHTERGROND

Meer poëziebundels

- *Heel de wereld wordt wakker* (2022) van Jaap Robben (samenst.) & Sebastiaan Van Doninck, Uitgeverij Gottmer.
- *Alle wensen van de wereld* (2021) van Rian Visser & Janneke Ipenburg, Uitgeverij Leopold.
- *Tintelvlinders en pantoffelhelden* (2021) van Hans en Monique Hagen, Joke van Leeuwen, Simon van der Geest, Erik van Os en Elle van Lieshout, Pim Lamers, Bette Westera & Sanne te Loo, Uitgeverij Querido.

Meer lessuggesties

Rondom de verzamelbundel *Heel de wereld wordt wakker* verschijnt een doorgaande leerlijn poëzie voor het basisonderwijs. Scan hiervoor na 1 juni de QR-code:

Bronnen

- Lems, Mariet (2013). *Weten waar de woorden zijn. Een methodiek creatief schrijven*. Hillegom: SAAM uitgeverij.
- Walta, Jos (2020). *Open Boek, handboek leesbevordering*. Eindhoven: De Boekenberg.
- In de serie *Kwestie van lezen* van Stichting Lezen:
 - *Lezen en creatief schrijven combineren op de basisschool* (nr. 13)
 - *Leesmotivatie in het onderwijs* (nr. 17)

Postergedicht

Bij NBD Biblion is de poster 'Op wie ben ik' gratis te bestellen. Scan hiervoor de QR-code:

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan onderstaande QR-code voor meer lessuggesties bij genomineerde boeken:

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.